

Отже, відмінності в організації облікового процесу на малих підприємствах залежать від особливостей функціонування діяльності малих підприємств з позиції площини нормативного поля та інформаційних вимог користувачів облікової інформації, а також завдань бухгалтерського обліку. Тому в результаті проведеного дослідження приходимо до висновку, що основними напрямками організації бухгалтерського обліку суб'єктами малого бізнесу є: обрання системи оподаткування, затвердження форми бухгалтерського обліку в Наказі про облікову політику, відображення інформації в облікових регістрах залежно від обраної форми бухгалтерського обліку та узагальнення інформації у звітності.

Список використаних джерел: 1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. 2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : затв. Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. 3. Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку : затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text>. 4. Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами : затв. наказом Міністерства фінансів України від 25.06.2003 р. № 422. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0422201-03#Text>. 5. Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами : затв. наказом Міністерства фінансів України від 15.06.2011 р. № 720. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0720201-11#Text>. 6. Павелко О. В. Спрощення обліку на підприємствах малого бізнесу. *Електронний архів Державного університету «Житомирська політехніка»*. 2017. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/7067>. 7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. 8. Подолянчук О. А. Організація обліку суб'єктами малого підприємництва. *Ефективна економіка*. 2017. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5536>. 9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text>. 10. Спрощений план рахунків бухгалтерського обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 19.04.2001 № 186 (зі змінами та доповненнями). База даних інформаційно-правової системи «ЛІГА». URL: <http://www.liga.net>. 11. Акименко О. Ю., Жолобецька М. Б. Актуалізація синергетичного підходу в дослідженні організації бухгалтерського обліку. *Вісник Одеського національного університету. Серія «Економіка»*. 2018. Т. 23. Вип. 1(66). С. 152-156.

УДК 658.8:657

А. О. Чубикіна, здобувачка вищої освіти

Науковий керівник: **Т. А. Гоголь**, д-р екон. наук, професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

РОЛЬ БЕНЧМАРКІНГУ В ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Ключові слова: бенчмаркінг, удосконалення, обліковий процес, бухгалтерський облік.

У сучасному ринковому середовищі конкуренція набуває більших масштабів, технологіям та задоволенню потреб споживачів приділяється велика увага. У зв'язку з цим, суб'єкти підприємницької діяльності сприяють постійному розвитку та пошуку нових інструментів удосконалення бізнес-процесів.

Для прийняття будь-яких рішень на підприємстві необхідно орієнтуватися на достовірну, правдиву, повну, якісну та актуальну інформацію, яку забезпечує бухгалтерський облік. Звідси випливає, що система бухгалтерського обліку має безперервно удосконалюватися. Одним із напрямів удосконалення виступає бенчмаркінг.

Метою дослідження є виявлення сутності бенчмаркінгу як інструменту удосконалення бухгалтерського обліку на підприємстві, його переваги та проблеми в організації бухгалтерського обліку в Україні.

Так, бенчмаркінг визнано інструментом удосконалення, проте єдиної сутності поняття не визначено. Дослідивши наукові праці Н. Кравчука, О. Білоуса [1], К. Боган, М. Інглиш,

Л. Кузнецової, Р. Рейдер, Г. Зиберта, Ш. Кемпф та інших [2], можна трактувати бенчмаркінг як аналіз діяльності підприємства з метою виявлення недоліків, порівняння господарських процесів такого підприємства з процесами підприємства-лідера, а також впровадження нових практик, процедур та їх адаптація.

Процес бенчмаркінгу містить у собі такі етапи:

1. Аналіз підприємства, визначення об'єкту бенчмаркінгу. Об'єктом може бути окремий підрозділ, процес, товар тощо.

2. Підбір підприємства-лідера (його досвіду) для дослідження та порівняння.

3. Ознайомлення та збір інформації, яка підтверджує конкурентні переваги підприємства-лідера.

4. Аналіз даних, які можна використати для удосконалення підприємства, розробка пропозицій та рекомендацій.

5. Упровадження нових практик підприємством, спостереження за змінами, адаптація [3].

Питання постійного вдосконалення облікового процесу на підприємстві буде актуальним завжди. Надавши недостовірну та неякісну інформацію, підприємство має ризик збанкрутувати. Метою будь-якого підприємства є збільшення прибутку, цього не відбудеться без розвитку у своїй діяльності та процесах, а отже і без модернізації бухгалтерського обліку. Поряд з цим є необхідність у зниженні витрат на отримання інформації.

Застосування бенчмаркінгу в бухгалтерському обліку умовно можна поділити на блоки:

- вивчення та порівняння теорії, методології, досвіду практики з обліку господарських засобів та джерел їх утворення підприємства-лідера з власними;

- вивчення та порівняння теорії, методології, досвіду практики з обліку господарських процесів та результатів діяльності підприємства-лідера з власними;

- вивчення та порівняння теорії, методології, досвіду практики з обліку українського фінансового та управлінського обліку з зарубіжними;

- вивчення та порівняння методології, досвіду практики з організації облікового процесу підприємства-лідера з власними [1].

Бенчмаркінг у бухгалтерському обліку дасть змогу об'єктивно оцінити результати та визнати необхідність у вдосконаленні, у ході порівняння визначити власні сильні та слабкі сторони, підвищити ефективність бухгалтерської служби, визначити ідеї для вдосконалення, сформулювати стратегію розвитку [4].

В Україні даний інструмент не набув широкого визнання через закритість інформації підприємств для порівняння. Українські бізнесмени спробували купувати звіти за проведеним бенчмаркінгом в іноземних країнах. Така спроба не дала ніякого результату, адже у процесі бенчмаркінгу мають бути враховані національні особливості та ринкові умови. Проте існує єдиний канал для обміну досвідом серед вітчизняних підприємців – спілкування та зустрічі на конференціях, семінарах тощо [5].

Для того щоб подолати бар'єр недовіри, пропонуємо дотримуватися відповідних принципів (табл.) та документально оформлювати застосування бенчмаркінгу між сторонами. У договорі між підприємством та підприємством-лідером має бути зазначено програму відвідування, список учасників, перелік питань, в яких вони зацікавлені, принципи збереження конфіденційності інформації та інші умови, які вимагають суб'єкти підприємства-лідера [2].

Таблиця

Принципи проведення бенчмаркінгу

Принцип	Сутність
Конфіденційності	Заборона передачі отриманої інформації стороннім особам, відсутність матеріальної вигоди
Недоторканності	Вся надана звітність та інформація не може бути викривлена підприємством-отримувачем
Взаємоповаги	Побудова відносин між підприємствами на взаємоповазі та взаєморозумінні
Місце проведення	Місцем проведення бенчмаркінгу є виключно юридична адреса підприємства-лідера
Письмового узгодження	Всі умови проведення бенчмаркінгу мають бути затверджені документально; процедури, які не передбачено договором, виконувати забороняється

Джерело: сформовано авторкою.

Безсумнівно, вітчизняні суб'єкти підприємництва прагнуть йти в ногу з розвитком технологій, світових процесів, посідаючи гідні позиції серед конкурентів на ринку. Важливою складовою розвитку підприємницької діяльності є удосконалення організації бухгалтерського обліку, а одним з інструментів таких позитивних зрушень є застосування бенчмаркінгу. Впровадження бенчмаркінгу дасть змогу підприємству оцінити власні сили та працювати над слабкими місцями в діяльності, що дозволить підвищити якість інформаційного забезпечення через надання зовнішнім і внутрішнім користувачам правдивої, якісної та достовірної інформації, що і являє собою мету бухгалтерського обліку. Для впровадження такого бізнес-інструменту на підприємстві необхідно створити належні умови, які забезпечать злагодженість обох сторін із дотриманням принципів та документального оформлення всіх домовленостей.

Список використаних джерел: 1. Кравчук Н. В., Білоус О. С. Роль та необхідність застосування бенчмаркінгу в системі бухгалтерського обліку. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/21023/2/TRM_2017_Kravchuk_N_V-Rol_ta_neobkhdnist_106-116. 2. Кузнецова Л. Н. Концепция бенчмаркинга в бухгалтерском учете. *Міжнародний збірник наукових праць*. 2010. Вип. 2(17). С. 167-177. 3. Гришкевич П. М. Обґрунтування застосування бенчмаркінгу як інструменту удосконалення обліку суб'єктами підприємницької діяльності. *Студентський вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2015. Вип. 2(4). С. 130-133. 4. Герасимович І. А. Обліково-аналітичні інструменти вдосконалення бізнес-процесів підприємства. *Облік і фінанси*. 2018. № 1(79). С. 34-38. 5. Кравченко О. В. Можливості застосування бенчмаркінгу як інструмента активізації управління підприємством. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2008. Вип. 6 (74). С. 102-110.